

Provinciale Staten

Clustercode CULT
Ons kenmerk DOC-00613373
Bijlage(n) 2

Uw kenmerk -
Maastricht 20 februari 2024
Verzonden 21 februari 2024

Onderwerp

Statenvoorstel Beleidskader 'Cultuur en Erfgoed voor iedereen 2024 – 2027'

Geachte Staten,

Hierbij bieden wij u het statenvoorstel 'Beleidskader Cultuur en Erfgoed voor iedereen 2024-2027' aan ter bespreking in uw Statencommissie Economie en Samenleving op 8 maart 2024.

Op 12, 19, 26 januari en 2 februari jl. zijn alle acht de beleidskaders in een eerste sonderende bespreking met uw Staten besproken. Naar aanleiding van de door u gemaakte opmerkingen en vragen benoemen wij hieronder de belangrijkste bestuurlijke punten die in het definitieve beleidskader zijn opgenomen of aangepast:

- Na heroverwegen van de provinciale steun aan de Coöperatie Erfgoed Limburg (CEL) is de passage rondom de rol van de begrotingsinstellingen in lijn gebracht met onderdeel 6.3.6 en is een nieuw voorstel opgenomen voor de provinciale ondersteuning aan de CEL.
- De inzet van de Programmareserve voor Cultuur en Erfgoed is, waar van toepassing, aan de actiepunten toegevoegd.
- De doelenboom is aangescherpt op de onderwerpen Limburgse Taal en culturele structuurversterking Noord- en Midden Limburg.

Voor een gedetailleerd overzicht van alle wijzigingen en aanpassingen ten opzichte van het eerdere concept-beleidskader hebben wij een separate 'nota van wijzigingen' voor u opgesteld als aparte bijlage bij de stukken. We beschouwen hiermee de toezeggingen 9316, 9356, 9357 en 9358 als afgedaan.

Het voorliggende statenvoorstel betreft een uitwerking van het coalitieakkoord *Elke Limburger telt!* Zoals besproken in uw Agendacommissie en Presidium zullen de beleidskaders na de eerdere sonderende bespreking nu worden aangeboden voor een *oordeelsvormende* bespreking in de Statencommissies in

maart 2024. Indien uw Staten de voorstellen besluitrijp achten zullen deze besluitvormend in de Provinciale Statenvergaderingen van april en mei 2024 aan u voorgelegd worden.

Voor de externe verspreiding zal ook een aantal fysieke exemplaren worden gedrukt. Wij gebruiken daarvoor CO₂-neutraal papier van landbouwafval geproduceerd door PaperWise uit Weert.

Wij kijken uit naar de bespreking met uw Staten in de Statencommissie Economie en Samenleving van 8 maart 2024.

Gedeputeerde Staten van Limburg

voorzitter

secretaris

Statenvoorstel – 1 minuut versie

No: G-24-010

1 Onderwerp

Statenvoorstel Beleidskader 'Cultuur en Erfgoed voor iedereen 2024 – 2027'.

2 Inleiding/aanleiding inclusief beoogd resultaat

Hierbij bieden wij u het statenvoorstel aan inzake het beleidskader 'Cultuur en erfgoed voor iedereen 2024-2027'. Na de sonderende discussie met uw Staten ligt het nu ter oordeelsvorming aan uw voor. Dit beleidskader is de uitwerking van hoofdstuk 7 van het coalitieakkoord 2023 – 2027 'Elke Limburger telt!'. Met dit beleidskader geven wij een stevige impuls aan de culturele sector, zetten we in op het beheer van ons divers Limburgs erfgoed en werken we aan het behoud van onze tradities. Speciale aandacht vestigen wij daarbij op het verstevigen van de culturele infrastructuur in Noord- en Midden-Limburg en onze Limburgse Taal. Wij willen dat elke Limburger kan genieten van cultuur en erfgoed, mee kan doen en de diversiteit van cultuur kan ervaren. Cultuur en erfgoed voor iedereen betekent daarom ook dat wij met dit beleidskader werken aan het verder toegankelijk maken van cultuur en erfgoed voor iedere Limburger.

3 Bevoegdheid

Het vaststellen van de kaders voor het provinciale beleid is een bevoegdheid van Provinciale Staten.

4 Voorstel aan Provinciale Staten

1. In te stemmen met de vaststelling van het voorliggend beleidskader 'Cultuur en Erfgoed voor iedereen 2024 – 2027'.
2. In te stemmen met de bijgevoegde 6e begrotingswijziging 2024.

5 Argumenten / toets duurzaamheidparagraaf

Dit voorstel wordt gedaan zodat in de periode 2024-2027 uitvoering gegeven kan worden aan de provinciale beleidsdoelen op het gebied van cultuur en erfgoed in Limburg. Belangrijke pijlers hierbij zijn het behouden en versterken van een toegankelijke culturele basisinfrastructuur en het behoud van Limburgs materieel en immaterieel erfgoed, Limburgse taal, monumenten en archeologie.

6 Risico's

Elk kader heeft ook een hoofdstuk 'Organisatie van de uitvoering'. Het betreft hier ook deels een generieke passage, en deels een specifiek-inhoudelijke inkleuring per kader. De kracht van een kader is zo sterk of zo zwak als haar uitvoering. Vanuit die wetenschap zijn wij als Provincie altijd onderdeel van een groter geheel van maatschappelijke partners en collega-overheden. De slagkracht staat de komende jaren onder druk vanwege een grote arbeidsmarktkrapte die naar verwachting alleen maar zal toenemen. Of het nou gaat om de vakmensen in de energietransitie en maakindustrie, de ecologen of planologen in het ruimtelijk en landelijk domein, of de handen aan het bed, de vrijwilligers bij de voetbalclub of muziekvereniging – ambities realiseer je met de slagkracht van mensen. Verderop in dit statenvoorstel wordt hier nog nader op ingegaan.

Statenvoorstel

No: G-24-010

1. Onderwerp

Statenvoorstel Beleidskader 'Cultuur en Erfgoed voor iedereen 2024 – 2027'

2. Inleiding/aanleiding inclusief beoogd resultaat

Hierbij bieden wij u het statenvoorstel inzake het beleidskader Cultuur en erfgoed voor iedereen 2024-2027 aan. Dit beleidskader is de uitwerking van hoofdstuk 7 van het coalitieakkoord 2023-2027 'Elke Limburger telt!'. Hiermee hebben wij voor het eerst sinds lange tijd cultuur én erfgoed binnen hetzelfde kader ondergebracht, vanuit de gedachte dat traditie en vernieuwing elkaar kunnen versterken.

Niet alle inwoners van Limburg komen vanzelfsprekend in aanraking met cultuur en erfgoed. Omdat het aanbod onvoldoende toegankelijk is of omdat ze er niet de middelen voor hebben. Dat verdient aandacht omdat er juist in Limburg zoveel is om van te genieten. De oudste gedateerde archeologische resten van Nederland? Limburg heeft het. Eén van de grootste symfonische orkesten van Nederland? Limburg heeft het. Een levendige volkscultuur met muziekverenigingen en schutterijen? Limburg heeft het. Meer dan 10.000 bijzondere monumenten? Limburg heeft het. En we hebben nog veel meer.

De Provincie Limburg is overtuigd van de intrinsieke waarde van cultuur en erfgoed, maar benadrukt ook de functie die cultuur en erfgoed hebben voor de maatschappij. Zij vormen een verbindende factor in een veranderende samenleving. Wij willen daarom dat cultuur en erfgoed voor elke inwoner van Limburg toegankelijk is. Zodat nog meer Limburgers geraakt worden door kunst, betoverd worden door ons verleden en mee kunnen doen met het Limburgse culturele leven. Daarom investeren wij in een breed en toegankelijk aanbod op het gebied van cultuur en erfgoed in Limburg.

De Limburgse cultuur is daarnaast ook zichtbaar aanwezig in het openbare leven. Denk aan de Limburgse taal die van jong tot oud door heel Limburg wordt gesproken. Of onze monumenten, zoals kerken, kastelen of industrieel erfgoed, die vaak beeldbepalend zijn in het Limburgse landschap. Dit verdient behoud en bescherming. Het is van belang dat de Limburgse geschiedenis zoveel mogelijk toegankelijk is voor inwoners. In het bijzonder voor onze jongeren zodat ons erfgoed niet verloren gaat. En dat ook hier vernieuwing haar weg vindt, bijvoorbeeld in de manier waarop verhalen worden gedeeld en doorgegeven.

In het coalitieakkoord 'Elke Limburger telt!' hebben wij de opdracht gekregen om deze publieke waarden nader uit te werken in dit kader. Hiermee worden de volgende kaders uit de vorige collegeperiode vervangen:

- Beleidsprogramma Cultuur 2022 - 2023;
- Beleidsprogramma Monumenten 2020 - 2023;
- Beleidsprogramma Archeologie 2020 - 2023;
- Beleidsbrief Erfgoed 2022 - 2023.

3. Bevoegdheid

Het vaststellen van de kaders voor het provinciale beleid is een bevoegdheid van Provinciale Staten.

4. Voorstel aan Provinciale Staten

1. In te stemmen met de vaststelling van het voorliggend beleidskader 'Cultuur en Erfgoed voor iedereen 2024 – 2027'.
2. In te stemmen met de bijgevoegde 6e begrotingswijziging 2024.

5. Risico's

Organisatie van de uitvoering (slagkracht)

Elk kader heeft ook een hoofdstuk 'Organisatie van de uitvoering'. Het betreft hier ook deels een generieke passage, en deels een specifiek-inhoudelijke inkleuring per kader. De kracht van een kader is zo sterk of zo zwak als haar uitvoering. Vanuit die wetenschap zijn wij als Provincie altijd onderdeel van een groter geheel van maatschappelijke partners en collega-overheden. De slagkracht staat de komende jaren onder druk vanwege een grote arbeidsmarktkrapte die naar verwachting alleen maar zal toenemen. Of het nou gaat om de vakmensen in de energietransitie en maakindustrie, de ecologen of planologen in het ruimtelijk en landelijk domein, of de handen aan het bed, de vrijwilligers bij de voetbalclub of muziekvereniging – ambities realiseer je met de slagkracht van mensen.

Naast de arbeidsmarktkrapte is de rijksoverheid een belangrijke speler in het realiseren van de gestelde ambities in de kaders. Enerzijds vanuit wet- en regelgeving, anderzijds vanuit de financiële randvoorwaarden voor de grote opgaven van Nederland. En misschien nog wel belangrijker: de nieuwe politiek-bestuurlijke koers die uit de kabinetsformatie volgt. Alhoewel een aantal zaken weliswaar niet controversieel zijn verklaard, zullen hier nog Kamermeerderheden voor gevonden moeten worden. En voor een aantal grote controversiële onderwerpen (klimaat, migratie, landelijk gebied, Groeifonds) is er snel duidelijkheid gewenst over de koers.

Maar ook onze eigen provinciale rolopvatting is daarbij van belang. Het maakt nogal wat uit als je als provincie de regie naar je toetrekt, of juist de ruimte geeft aan de regio of partners. Een steuntje in de rug, of zelf voorop de bok. Beiden kan, maar wel weloverwogen en vervolgens ook met voldoende menskracht en de juiste rolopvatting deze keuzes implementeren. Regels kunnen knellend werken en staan maatschappelijk initiatief soms in de weg, maar regels kunnen ook duidelijkheid en rechtszekerheid bieden voor burgers als het gaat om gelijk speelveld of handhaving. Er is in de voorliggende kaders uitgebreid ingegaan op de inhoudelijke rollen, taken en bevoegdheden die de provincie ook zelf heeft c.q. ambieert.

6. Toelichting / kernargumenten/onderbouwing

Iedere Limburger moet kunnen genieten van onze rijke cultuur met een eigenheid aan tradities en taal. Wij hebben een ontzettend breed cultureel ecosysteem waar we trots op zijn en die ondanks een zware periode veerkracht heeft getoond. Toch komen niet alle Limburgers vanzelfsprekend in aanraking met cultuur, evenementen of het rijke Limburgse erfgoed. Deels omdat het aanbod

onbekend of niet voldoende toegankelijk is. Deels omdat voor veel mensen de bestaanszekerheid onder druk staat.

Onze eerste opgave is om de toegankelijkheid van cultuur en erfgoed te verbeteren en te vergroten voor zoveel mogelijk Limburgers. Als het gaat om toegankelijkheid gaat het niet alleen om de betaalbaarheid, maar ook over de wijze waarop cultuur en erfgoed wordt getoond aan het publiek. Meerdere perspectieven, of nieuwe digitale vormen, spreken een breder publiek aan waardoor de toegankelijkheid wordt vergroot. Daarbij moet traditie hand in hand gaan met vernieuwing zoals we dat nu op sommige plekken al zien.

Voorbeelden waaruit dit blijkt zijn het Limburgs Museum dat met de collectie naar de verzorgingshuizen in Noord-Limburg gaat of aan Opera Zuid die de wijk intrekt om daar samen met bewoners een voorstelling te maken. Andere voorbeelden zijn de manieren waarop oude monumenten verduurzaamd worden en hoe we augmented reality gebruiken om het publiek kennis te laten maken met onze archeologische schatten. We maken daarin de verbinding naar het beleidskader 'Samen leven en bestaanszekerheid' en zetten cultuur en erfgoed de komende periode ook in voor het welzijn van onze Limburgers. Daarmee leveren we een bijdrage aan de maatschappelijke opgaves in het beleidskader 'Samen leven en bestaanszekerheid'.

Onze tweede opgave ligt in de spreiding van het aanbod binnen Limburg. Als we namelijk naar het Limburgs cultureel ecosysteem kijken, is er ondanks een groot en divers aanbod sprake van een sterke concentratie in Zuid-Limburg. Het is onze ambitie is om te zorgen voor een breed en toegankelijk aanbod voor héél Limburg. Dit betekent dat wij de komende periode extra zullen investeren in de culturele infrastructuur in Noord- en Midden-Limburg. Hiervoor zullen wij deze € 4 mln. voor beschikbaar stellen.

De derde opgave is om gevestigde instellingen betere aansluiting en verankering te laten krijgen met het (boven)lokale initiatief op het gebied van erfgoed en cultuur. Naast de gevestigde culturele instellingen wordt cultuur en erfgoed gedragen door tienduizenden vrijwilligers en amateurs. Deze rijkdom aan lokale en regionale cultuur is een Limburgse kracht die vaak ongezien blijft. Wij dagen onze structurele subsidierelaties uit om hiervoor met ideeën te komen en bevorderen samenwerking en kleinschalige evenementen vanuit de samenleving.

De vierde opgave is het behoud van erfgoed voor huidige en toekomstige generaties. Het gaat dan om erfgoed in materiële zin, zowel boven als onder de grond. Maar ook om erfgoed in immateriële zin. Denk hierbij aan de vele Limburgse gewoonten en gebruiken die specifiek behoren tot het Limburgs cultureel erfgoed. Dat erfgoed onderdeel uitmaakt van onze leefomgeving wordt door de komst van de Omgevingswet alleen maar bevestigd. Erfgoed is binnen deze wet één van de pijlers van onze leefomgeving. Dat betekent dat erfgoed integraal wordt meegenomen in alle ontwikkelingen die zich voordoen binnen onze leefomgeving. Erfgoed is namelijk van cruciaal belang voor de leefbaarheid in heel Limburg. Daarom zetten wij in op het behoud van ons erfgoed.

De vijfde opgave is het stimuleren van het gebruik en de zichtbaarheid van onze Limburgse taal. Als erkende regionale taal willen wij dit onderdeel van onze gedeelde identiteit als Limburgers in al haar verscheidenheid en dialecten versterken. Daarvoor geldt dat het Rijk de verplichting heeft om ons in deze opgave te ondersteunen.

7. **Afweging van alternatieven en motivering gemaakte keuze / toets duurzaamheidparagraaf**

Totstandkoming van de acht beleidskaders

In de aanloop naar deze provinciale beleidskaders heeft u voor diverse deelonderwerpen uit deze kaders reeds werkbezoeken afgelegd o.a. via PS-on-tour, zijn er technische briefing of infosessies georganiseerd of zijn er gesprekken met woordvoerders van uw fracties gevoerd. Vanuit de aanbevelingen van de eerdere werkgroep Verbetering Positie Provinciale Staten (VPPS) – inmiddels Commissie VPPS – is zo invulling gegeven aan het actief betrekken van de Staten in een vroegtijdig stadium bij onderdelen van de 8 beleidskaders.

Tegelijkertijd hebben wij ook geleerd van de vorige periode in de wijze waarop de provinciale beleidskaders toen zijn vastgesteld. We zetten daarbij de volgende stappen in deze periode:

- Van 39 kaders en uitvoeringsprogramma's (2019-2023) naar 8 beleidskaders (2023-2027);
- Van vrije structuur en verschillende abstractieniveaus naar uniforme structuur en uitvoeringsgericht;
- Van kaders zonder KPI's of met 22 KPI's naar uniforme beschrijving van impact-outcome-output aan de hand 8 'doelenbomen' vanuit een meer kennis- en databedreven werkwijze;
- Van financieel 'planningsoptimisme' en voor 4 jaar 'afscheuren' naar werken met programmareserves en jaarlijkse realistische planning;
- Van kaders die niet te relateren zijn aan de begroting naar een 1 op 1 aansluiting kaders en P&C-cyclus;
- Van kader-afhankelijke invulling lobby en fundraising naar een structurele inbedding in elk beleidskader;
- Van enkel oordeelsvormende betrokkenheid PS naar een brede vroege betrokkenheid van Provinciale Staten (VPPS);
- Van ad hoc planning PS-stukken naar een Strategische Voorraadagenda 2024 (jaarplanning) voor Statencommissies en PS.

Voor de kaders zijn er ook werksessies en diverse gesprekken met partners uit de Limburgse samenleving gevoerd ter voorbereiding. Daarnaast zijn er ook op 10 november 2023 tijdens de behandeling van de Begroting 2024 en Najaarsnota 2023 een aantal moties ingediend die daar waar mogelijk reeds een plek hebben gekregen in de voorliggende beleidskaders.

In de provinciale beleidskaders zijn daarnaast ook de inhoudelijke dwarsverbanden *tussen* de beleidskaders benoemd. Daarnaast is er een aantal *generieke* thema's die als rode draden door alle kaders heen spelen: het verminderen van regeldruk in provinciaal beleid, het vanuit verschillende invalshoeken werken aan de leefbaarheid, het belang van onderwijs en arbeidsmarkt en het werken met kennis en data.

Werken aan maatschappelijke impact (doelenboom)

De Doelenboom

Gedurende deze collegeperiode is het onze inzet om als provincie concrete toegevoegde waarde te bieden en (meetbare) maatschappelijke impact te realiseren. In alle acht de beleidskaders is gekozen om door middel van een doelenboom de essentie van de provinciale inspanningen hiertoe in beeld te brengen. Mede naar aanleiding van de sonderende bespreking hebben we de benamingen van de verschillende niveaus aangepast naar beter Nederlands taalgebruik. We hebben gekozen om de gestelde maatschappelijke opgave (was eerder 'impact'), doelstellingen (was eerder 'outcome'), beoogde resultaten (was eerder 'output') en activiteiten langs vier niveaus in kaart te brengen via een uniforme opzet:

- Maatschappelijke opgave: Het lange-termijn vraagstuk. Een trendmatige ontwikkeling die niet direct beïnvloedbaar is door provinciaal beleid;
- Doelstelling: De doelstellingen waar we ons de komende periode op richten. Dit zijn doelen waar meerdere partners aan bijdragen;
- Resultaat: Resultaten die de Provincie (zelf of samen met anderen) de komende periode oplevert;
- Activiteiten: Provinciale acties en interventies die verricht zijn om bij te dragen aan de gestelde resultaten.

Door in de doelenboom de gewenste 'maatschappelijke opgave' als vertrekpunt te nemen, is hij richtinggevend voor onze provinciale bijdrage. De doelenbomen geven dus een antwoord op de vragen "wat willen we bereiken?" en "wat gaan we hiervoor doen?". Hierbij zijn we ons ervan bewust dat niet alles binnen de directe of indirecte provinciale invloedssfeer ligt en we vaak samen met andere partners een bijdrage kunnen leveren aan het hoogst gestelde doel. Vandaar ook dat er in een aantal gevallen voor gekozen is om met woorden als 'meer', 'behoud van', 'verbetering', 'toegankelijk' of 'terugdringen' te werken.

Monitoring

Tevens biedt de doelenboom de basis voor het volgen van de voortgang door Provinciale Staten. Dit wordt pas mogelijk wanneer er ook gemonitord en gerapporteerd wordt over de in de doelenbomen opgenomen maatschappelijke opgaven, doelstellingen, beoogde resultaten en activiteiten. We zullen dan ook indicatoren opstellen bij de doelenbomen en deze met zorgvuldigheid verwerken in de P&C-cyclus. Aan de hand van deze indicatoren kunnen we de vragen "hoe staat het met de maatschappelijke opgaven in Limburg" en "heeft de provincie haar beoogde resultaten behaald om hier positief aan bij te dragen?" (ten delen) beantwoorden. Voor een aantal kaders zal er de komende collegeperiode ook gewerkt worden aan het ontwikkelen van nieuwe indicatoren omdat de huidige beschikbare indicatoren ontoereikend zijn.

In de Voorjaarsnota 2024 komen we met een concreet voorstel voor de bij de doelen horende *indicatoren* en de verwerking hiervan in de P&C-cyclus. Door de koppeling tussen (i) de doelenbomen, (ii) indicatoren en (iii) de P&C Cyclus zorgen we voor meer samenhang tussen (i) beleid, (ii) data & informatie en (iii) financiën. Hiermee beogen we de kaderstellende en controlerende taak van Provinciale Staten optimaal te ondersteunen.

8. Relatie met Programmabegroting – financiële aspecten

Het beleidskader is onderdeel van hoofdstuk 6 uit de Programmabegroting 2024 'Cultuur en erfgoed voor iedereen', specifiek onderdeel 6.1 'Cultuur' en onderdeel 6.2 'Erfgoed'.

Het voorliggende kader beschrijft hoe de middelen in de reguliere begroting en de beschikbare programma reserves worden ingezet. In de sonderende behandeling is gevraagd naar de samenhang met de inzet van verschillende soorten instrumenten te duiden (toezegging 9361). Ten aanzien van de reguliere begrotingsmiddelen wordt in de verplichte BBV-paragrafen¹ grondbeleid, financieringen en verbonden partijen en onderhoud kapitaalgoederen inzicht gegeven in de bestaande inzet van instrumenten. Inzet van de programma reserves ten behoeve van nieuwe instrumenten wordt langs drie lijnen beheerst:

- Budgetrecht algemeen: de inzet van programma reserves kan alleen na instemming van PS via de reguliere P&C documenten of een separaat voorstel;
- Wensen en bedenkingen: indien het instrument financiering (inclusief borgstellingen) of deelnemingen wordt ingezet en de inzet meer dan € 1 mln. bedraagt worden PS in gelegenheid gesteld wensen en bedenkingen te uiten;
- Uitvoeringskaders: Bij de inzet van instrumenten wordt het uitvoeringskader SIS 3.0 gehanteerd om een weloverwogen keuze te maken. Specifiek voor grond- en vastgoed is er tevens het uitvoeringskader 'Zo werken wij - grond en vastgoed'.

Overige stromen betreffen het reguliere subsidie proces of het inkoopproces voor opdrachten. Langs deze lijnen wordt u betrokken in de besluitvorming en geïnformeerd over het ingezet instrumentarium.

In tegenstelling tot de voorgaande periode is bewust ervoor gekozen om ook de bestaande middelen mee te nemen in het beleidskader. Er zit de komende 4 jaar immers nog bijna € 1 mld. aan structurele middelen in de begroting en er loopt voor € 200 mln. aan beleid uit de vorige coalitieperiode door in deze coalitie. Daarmee zijn de totaal € 207 mln. intensiveringen slechts een klein deel van hoe wij de komende periode uitvoering geven aan de ambities van dit college. Daarom is het zeer wezenlijk om ook deze structurele en doorlopende middelen mee te nemen en te beschrijven in de voorliggende kaders. Zo houdt u aansluiting met de begroting en de daaropvolgende verantwoording in de voorjaarsnota, najaarsnota en jaarstukken.

De intensiveringsmiddelen zijn in de begroting omgezet naar programma reserves. In onderstaand overzicht ziet u welke middelen aan de hand van deze beleidskaders worden ingezet.

¹ BBV staat voor Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten. Er zijn regels voor het opstellen van financiële rapporten van gemeenten en provincies waaronder regels voor de begroting, meerjarenraming, het jaarverslag en de jaarrekening. Deze moeten correct, begrijpelijk en volledig zijn. Daarom laten gemeenten en provincies de jaarrekening controleren door een accountant. Dit staat in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

Programma		Ingezet programma reserve	Restant programma reserves	Totaal
1	Perspectief voor het landelijk gebied	€ -	€ 4.000	€ 4.000
2	Samen leven en bestaanszekerheid	€ 350	€ 26.650	€ 27.000
3	Werken aan een toekomstbestendige economie	€ -	€ 55.000	€ 55.000
4	Nieuwe energie en een schoon leefmilieu	€ -	€ 10.000	€ 10.000
5	Leefbare steden en dorpen	€ -	€ 35.000	€ 35.000
6	Cultuur en erfgoed voor iedereen	€ 5.260	€ 24.740	€ 30.000
7	Een bereikbaar en toegankelijk Limburg	€ 1.000	€ 9.000	€ 10.000
8	Provincie midden in de samenleving	€ 900	€ 16.000	€ 16.900
9	Onvoorzien	€ -	€ 19.000	€ 19.000
Totaal		€ 7.510	€ 199.390	€ 206.900

Programma		2024	2025	2026	2027
2	Subsidieregelingen boven lokaal + topsport	€ -350	€ -	€ -	€ -
6	Voordekunst	€ -1.000	€ -	€ -	€ -
6	Matching Basis Infrastructuur (BIS)	€ -250	€ -250	€ -250	€ -250
6	Limburgs Museum	€ -300	€ -300	€ -300	€ -300
6	Popmuziek	€ -400	€ -	€ -	€ -
6	Restauratie monumenten	€ -400	€ -400	€ -400	€ -400
6	Stichting Liberation Route Limburg	€ -15	€ -15	€ -15	€ -15
7	711 Verkeersactieve school	€ -	€ -250	€ -250	€ -500
8	824 Bevrijdingsdag 2024 en 80 jaar bevrijding	€ -900	€ -	€ -	€ -
Totaal		€ -3.615	€ -1.215	€ -1.215	€ -1.465

Daar waar reeds de programmareserve wordt ingezet, zal bij de besluitvormende behandeling tevens de bijbehorende begrotingswijziging voorgelegd worden. U zult ook zien dat een deel van het beleid nog in ontwikkeling is en dat in veel gevallen de programma reserves nog niet (geheel) worden aangesproken. Dat is een positieve ontwikkeling voor het budgetrecht van PS en de beoogde transparantie. Inzet van middelen wordt pas voorgelegd op het moment dat het college én PS kunnen doorgronden waar ze “ja” tegen zeggen.

Het eerstvolgende moment om middelen uit de programmareserve volgt snel, namelijk op 28 juni bij vaststelling van de Voorjaarsnota 2024. Ondertussen gaat uitvoering gewoon volledig door uit de bestaande middelen, inclusief van overgeboekte middelen uit voorgaande jaar. Zo is de doorontwikkeling gemaakt naar:

1. Minder kaders en meer integraliteit
2. Kaders die gaan over álle middelen
3. Zorgvuldige omgang met het budgetrecht waar beleidsvorming en vrijgeven van middelen hand in hand gaan.

Wij zien dat de uitvoeringskracht onder druk staat. Dat maakt het noodzakelijk om parallel aan het formuleren van nieuw beleid ook keuzes te maken in het staande beleid. Want alleen met focus kunnen de ambities gerealiseerd worden. Het proces rondom de taakstelling van € 50 mln. vormt hier een goed instrument voor. De uitkomsten hiervan leggen wij voor bij de Voorjaarsnota 2024.

Conditioneel voor geslaagde uitvoering is:

1. Dat het rijk en andere partners hun rol pakken (in financiële, wettelijk of uitvoerende zin).
2. Dat GS en PS heldere prioriteiten stellen, en daarmee samenhangend ook besluit wat wij niet, minder of anders gaan doen.
3. Dat rijksmiddelen (en eigen middelen) ook voor uitvoeringskosten aangewend gaan worden.

De provincie wil voor het behalen van de doelen van het coalitieakkoord optimaal gebruik maken van de fondsen en middelen die beschikbaar zijn bij het Rijk en de EU. We hebben een eerste

inventarisatie gemaakt van welke fondsen, regelingen en programma's kansrijk zijn bij de beleidsprioriteiten van de verschillende kaders. Op basis van deze inventarisatie gaan wij prioritaire dossiers vaststellen. In de Voorjaarsnota 2024 wordt het overzicht van de prioritaire dossiers ter kennis gebracht van Provinciale Staten. Onze aanpak voor fondsenwerving ('fundraising') is opgenomen in het beleidskader Provincie Midden in de Samenleving".

9. Juridische aspecten – deregulering

In het coalitieakkoord is het terugdringen van regeldruk een rode draad: "Wij zullen waar mogelijk regels schrappen en beleid herzien, ook zullen we ons inzetten om onze eigen procedures te vereenvoudigen of doorlooptijden te verkorten, altijd helder te communiceren en een luisterend oor te hebben voor suggesties vanuit de praktijk" (p.12). Vanuit deze opdracht staan wij een gecoördineerde aanpak voor het gehele college en alle beleidskaders betreft. Specifiek bekijken wij als onderdeel hiervan ook wat wij als bovenlokale overheid kunnen doen om organisatoren van evenementen die last hebben van onnodig belastende regels te helpen, bijvoorbeeld door in gesprek te gaan met andere overheden. Dit geldt ook voor de uit het beleidskader volgende subsidieregelingen. Hierbij zullen wij aandacht hebben om deze zo laagdrempelig mogelijk in te richten met een minimale administratieve lastendruk voor de aanvrager.

Tegelijkertijd gaan we ook het gesprek aan met onze Limburgse gemeenten om te bezien op welke wijze we ook door bijvoorbeeld goede voorbeelden te delen of door te experimenteren tussen gemeenten onderling. Vanuit het beleidskader Provincie Midden in de Samenleving wordt hier een gecoördineerde aanpak voor ontwikkeld.

10 Verbindingslijnen en andere visies

In alle beleidskaders is er een aparte paragraaf opgenomen "Dwarsverbanden met andere kaders". Daarin wordt de inhoudelijke samenhang van het provinciale beleid geschetst.

11 Relatie met aanpak coronacrisis

In het beleidskader worden de gevolgen van de coronacrisis genoemd voor de cultuur- en erfgoedsector. Veel instellingen zijn nog altijd aan het herstellen van de maatregelen ten tijde van de coronacrisis, zowel financieel als qua bezoekersaantallen. Hier worden geen separate maatregelen voor getroffen vanuit het beleidskader.

12 Toets Referendumverordening

Provinciale beleidskaders zijn referendabel conform de Referendumverordening 2022.

13 Effecten op CO₂ en stikstof emissies

Niet van toepassing.

14 Verdere planning, procedure en uitvoering

Het voorliggende statenvoorstel betreft een uitwerking van het coalitieakkoord *Elke Limburger telt!* Zoals besproken in uw Agendacommissie en Presidium zullen de beleidskaders na de eerdere sonderende bespreking nu worden aangeboden voor een *oordeelsvormende* bespreking in de Statencommissies in maart 2024. Indien uw Staten de voorstellen besluitrijp achten zullen deze

besluitvormend in de Provinciale Statenvergaderingen van april en mei 2024 aan u voorgelegd worden.

15 Periodieke informatie/sturingsinformatie

☐ **Via Jaarstukken en Begroting**

- ☐ Paragraaf Projecten
- ☐ Paragraaf Financieringen
- ☐ Paragraaf Verbonden Partijen
- ☐ Paragraaf Bedrijfsvoering
- ☐ Programmaverantwoording

☐ **Voortgangsrapportages Regeling grote Projecten**

16 Evaluatie

In het coalitieakkoord *Elke Limburg telt!* is afgesproken dat gezien wordt of het College van GS met de gekozen richting en tussentijdse resultaten van het coalitieakkoord in het voorjaar van 2025 op koers ligt.

17 Communicatie

Het door Provinciale Staten vastgestelde beleidskader wordt gepubliceerd op www.limburg.nl. Bij de totstandkoming van het beleidskader zijn daarnaast belangrijke communicatieaspecten meegenomen, denk aan de opbouw van het kader en de leesbaarheid ervan. Tot slot wordt er gedurende de uitvoering van het beleidskader met communicatieaspecten rekening gehouden en wordt op zo veel mogelijk momenten gebruik gemaakt van de provinciale communicatiekanalen.

18 Meegezonden bijlagen

Bijlage 1: Begrotingswijziging

Bijlage 2: Nota van wijzigingen t.o.v. sonderend concept-beleidskader

Bijlage 3: Beleidskader "Cultuur en Erfgoed voor iedereen 2024 – 2027"

Bijlage 4: Doelenboom "Cultuur en Erfgoed voor iedereen 2024 – 2027"

**ONTWERPBESLUIT
PROVINCIALE STATEN
VAN LIMBURG**

No: G-24-010

Onderwerp: Statenvoorstel Beleidskader 'Cultuur en Erfgoed voor iedereen 2024 – 2027'

Provinciale Staten van Limburg;

gezien het voorstel van Gedeputeerde Staten van Limburg van 20 februari 2024

besluiten:

1. In te stemmen met de vaststelling van het voorliggend beleidskader 'Cultuur en Erfgoed voor iedereen 2024 – 2027'.
2. In te stemmen met de bijgevoegde 6e begrotingswijziging 2024.

Aldus vastgesteld door Provinciale Staten van Limburg in hun vergadering van

De heer mr. A.O.J. Pregled, griffier

De heer E.G.M. Roemer, voorzitter

Begrotingswijziging 6 – 2024

Financiële gevolgen beleidskader programma Cultuur en erfgoed voor iedereen

De lasten en baten van de begroting 2024 en bijhorende meerjarenraming 2025-2027 wijzigen als volgt:

€ x 1.000

Begrotingsprogramma	Begroting 2024			Begroting 2025			Begroting 2026			Begroting 2027		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
1 Perspectief voor het landelijk gebied	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2 Samen leven en bestaanszekerheid	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3 Werken aan een toekomstbestendige economie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4 Nieuwe energie en leefmilieu	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5 Leefbare steden en dorpen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6 Cultuur en erfgoed voor iedereen	2.365	0	-2.365	965	0	-965	965	0	-965	965	0	-965
7 Een bereikbaar en toegankelijk Limburg	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
8 Provincie midden in de samenleving	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
9 Financiën en overhead	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal baten lasten en saldo	2.365	0	-2.365	965	0	-965	965	0	-965	965	0	-965
Mutatie reserves												
6 Programmareserve Cultuur		1.950	1.950		550	550		550	550		550	550
6 Programmareserve Monumenten, erfgoed, archeologie		415	415		415	415		415	415		415	415
Totaal mutatie reserves	0	2.365	2.365	0	965	965	0	965	965	0	965	965
Totaal en resultaat	2.365	2.365	0	965	965	0	965	965	0	965	965	0

Bijlage 1 bij Statenvoorstel Beleidskader Cultuur en Erfgoed

Nota van Wijzigingen t.o.v. sonderend concept-beleidskader

Achtergrond	Wijziging	Plek in document
<i>Actiepunt obv sonderende bespreking ESA</i> De gedeputeerde zegt toe de financiën nader uit te splitsen en een gedetailleerder overzicht toe te voegen in het definitieve Beleidskader Cultuur & Erfgoed.	Bij alle paragrafen waar sprake is van inzet vanuit de Programmareserves is dit in de tekst verwerkt. Daarnaast is een uitgebreidere financiële tabel van de begrotingsposten opgenomen in bijlage 2 van het beleidskader.	<i>Paragraaf 6.1.2, 6.1.3, 6.1.8, 6.1.10, 6.2.1.1, 6.2.1.3, 6.2.3, 6.2.4, 6.2.7, 6.3.1 en bijlage 2.</i>
<i>Actiepunt obv sonderende bespreking ESA</i> De gedeputeerde zegt toe majeure wijzigingen bij voorgenomen nieuwe subsidieregelingen t.o.v. oude subsidieregelingen op te nemen in het definitieve Beleidskader Cultuur & Erfgoed.	Het beleidskader is gescand op voorgenomen majeure wijzigingen bij voorgenomen nieuwe subsidieregelingen t.o.v. oude subsidieregelingen. Bij de paragraaf over duurzaamheid is hierdoor een aanvulling in de tekst van het kader gedaan. Duurzaamheid gaat een prominente rol krijgen binnen de subsidieregelingen voor gebouwd erfgoed. Dit is aangeduid als een majeure wijziging.	<i>Paragraaf 6.2.12</i>
<i>Actiepunt obv sonderende bespreking ESA</i> De gedeputeerde zegt toe het Berenschot rapport 'In de Schijnwerpers' daar waar van toepassing te betrekken bij het definitieve Beleidskader Cultuur & Erfgoed.	Naar aanleiding van het lezen van het rapport 'In de Schijnwerpers' zijn een tweetal passages toegevoegd aan het onderwerp 'Ruimte voor nieuwe ontwikkelingen'.	<i>Paragraaf 6.1.10, derde en vierde bullit. Paragraaf 6.2.3, laatste bullit.</i>
<i>Actiepunt obv sonderende bespreking ESA</i> De gedeputeerde neemt mee: om de opgenomen voornemens in het concept kader Cultuur & Erfgoed voor iedereen rondom de CEL te heroverwegen. De uitwerking	Na heroverweging van de provinciale steun aan de CEL is een nieuw voorstel opgenomen en is de passage rondom de rol van de begrotingsinstellingen in lijn gebracht met onderdeel 6.3.6.	<i>Paragraaf 6.3.3, eerste bullit en 6.3.6, tweede bullit.</i>

hiervan wordt opgenomen in het definitieve beleidskader Cultuur & Erfgoed.		
<i>Actiepunt obv sonderende bespreking ESA</i> De gedeputeerde neemt mee: om samen met gedeputeerde Demollin-Schneiders goede voorbeelden met gemeenten uit te wisselen om regeldruk voor kleine organisaties te verminderen. Dit wordt tevens opgenomen in het definitieve beleidskader Cultuur & Erfgoed.	Aan de paragraaf over 'verhalen en vrijwilligers' is bij de tweede bullit expliciet het voorbeeld genoemd om in gesprek te gaan met andere overheden en goede voorbeelden die regeldruk verminderen uit te wisselen als het gaat over organisatoren van evenementen die last hebben van onnodig belastende regels. Dit in samenspraak met het kader 'Provincie midden in de Samenleving 2024-2027'.	<i>Paragraaf 6.2.3, bullit twee en drie.</i>
<i>Actiepunt obv sonderende bespreking ESA</i> De gedeputeerde neemt mee: de paragraaf Jongerencultuur (6.1.8) in het definitieve beleidskader Cultuur & Erfgoed nader uit te werken, o.a. rondom hiphop.	De paragraaf in het beleidskader over Jongerencultuur is uitgebreid en nader uitgewerkt. De mogelijkheden vanuit de subsidieregeling voor de Culturele Infrastructuur 2025-2028 en de ondersteuning vanuit het Huis voor de Kunsten Limburg zijn toegevoegd in de tekst.	<i>Paragraaf 6.1.8</i>
<i>Actiepunt obv sonderende bespreking ESA</i> De gedeputeerde neemt mee: het doel rondom Limburgse Taal in de doelenboom ambitieuzer te formuleren, namelijk i.p.v. 'stimuleren' op te nemen dat het Limburgs 'behouden wordt'.	De doelenboom is op dit punt gewijzigd. Het outcome-doel Limburgse taal is aangepast.	<i>Bijlage 3.</i>
<i>Actiepunt obv sonderende bespreking ESA</i> De gedeputeerde neemt mee: om samen met gedeputeerde Demollin-Schneiders te bezien op welke wijze er aandacht	De rol van de stichting SRAL Erfgoed Expertise in het behoud van het restauratievakmanschap ten behoeve van het Limburgs erfgoed is toegevoegd. Daarnaast is het actiepunt opgenomen om, samen met het beleidskader 'Werken aan een toekomstbestendige economie	<i>Paragraaf 6.2.1.5, eerste alinea en tweede bullit.</i>

kan worden gegeven aan het behoud van vakmanschap op het gebied van restauratie van monumenten. Dit wordt tevens opgenomen in het definitieve beleidskader Cultuur & Erfgoed.	voor Limburg', mogelijkheden te onderzoeken voor het versterken van het restauratievakmanschap.	
<i>Actiepunt obv sonderende bespreking ESA</i> De gedeputeerde neemt mee: het doel rondom de culturele structuurversterking van Noord- en Midden Limburg nader de verduidelijken in de doelenboom van het definitieve Beleidskader Cultuur & Erfgoed.	De doelenboom is op dit punt gewijzigd. Het outcome-doel ten aanzien van de culturele structuurversterking van Noord- en Midden-Limburg is gewijzigd.	<i>Bijlage 3.</i>
<i>Actiepunt obv sonderende bespreking ESA</i> De gedeputeerde zegt toe de Staten in Q1 2024 te informeren over de door GS gedane voordracht omtrent welk provinciaal museum in de landelijk BIS-regeling 2025-2028 zou moeten komen en welke implicaties deze voordracht eventueel heeft.	Betreft geen expliciete wijziging in het stuk, maar wordt wel opgepakt als actiepunt uit de sonderende bespreking van 19 januari 2024.	-
<i>Actiepunt obv sonderende bespreking ESA</i> De gedeputeerde neemt mee: het actieplan Vrijwilligers te delen met de Staten in 2024.	Betreft geen expliciete wijziging in het stuk, maar wordt wel opgepakt als actiepunt uit de sonderende bespreking van 19 januari 2024.	-
<i>Actiepunt obv sonderende bespreking ESA</i> De gedeputeerde neemt mee: een informatiesessie te beleggen in Q2 over de	Betreft geen expliciete wijziging in het stuk, maar wordt wel opgepakt als actiepunt uit de sonderende bespreking van 19 januari 2024.	-

tenderregeling voor onze culturele infrastructuur 2025- 2028.		
---	--	--